

ปัญหาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม: กรณีโครงการ ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม*

Problems of Environmental Impact Assessment: Cases in which Projects are Required by Law to Prepare an Environmental Impact Assessment Report

ทศวรรณ เวียงธีรวัฒน์**
Thotsawan Viengteerawat

บทคัดย่อ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในภาคอุตสาหกรรมจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาเศรษฐกิจให้ควบคู่ไปกับการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประเทศมีการพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืน การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการบ่งชี้ ทำนาย คาดการณ์ผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการช่วยให้มีการวางแผนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันนี้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังมีปัญหาต่าง ๆ อยู่มาดังจะได้กล่าวต่อไป

Abstract

Nation-wide economic development, especially processes in industrial projects, necessarily requires both of economic development and environmental conservation in order to reach to sustainable development country. Environmental Impact Assessment is an essential tool for indicating, forecasting and predicting

*บทความนี้เรียบเรียงจากวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม: กรณีโครงการที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.

**นิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, เนติบัณฑิตไทย.

the environment impacts both positive and negative impacts for any development projects, which will affect the country's environment. Environmental Impact Assessment Report is a type of Environmental Impact Assessment. Environmental Impact Assessment Report is an important tool in helping to plan and leads to the proper and efficient utilization of the natural resources However, there are many problems regarding the environmental impact assessments, which will be indicated as follows.

คำสำคัญ : การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

Keywords : Environmental Impact Assessment

1. บทนำ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่มีความสำคัญในระดับสากลหรือในระดับนานาชาติของประเทศ ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2555 ได้มีการจัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development: UNCSD) หรือที่เรียกว่า การประชุม RIO+20 ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อวันที่ 20-22 มิถุนายน พ.ศ. 2555 ซึ่งการประชุมในครั้งนี้มีมติในการรับรองเอกสารที่ชื่อว่า The Future We Want การประชุมในครั้งนี้มีเป้าหมายหลักที่จะจัดการกับภาคเศรษฐกิจโดยนำแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสีเขียวมาใช้ควบคู่กับการรักษาสีเขียวของโลกเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ในปัจจุบันนี้สิ่งแวดล้อมมีสภาพเสื่อมโทรมลงเป็นอย่างมากเนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้มนุษย์ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อสร้างความสะดวกสบายแก่การดำรงชีวิตของตนและความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังเป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่างๆ ของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะเป็นการเร่งรัดให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างรวดเร็วจนทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยจึงตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและหันมาให้ความสนใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยมีการให้ความสำคัญกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

นอกจากหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วการคาดการณ์หรือการประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

กับคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นทางบกหรือทางลบ หรือที่เรียกว่า การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ก็เป็นหลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่งภายใต้หลักการป้องกันล่วงหน้า (Precautionary Principle) ที่จะช่วยให้สามารถวางแผนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถช่วยพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความรุนแรงที่ได้รับจากการพัฒนาโครงการอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าของโครงการสามารถประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างล่วงหน้า และสามารถหามาตรการแนวทางในการป้องกันแก้ไขผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมก่อนที่จะดำเนินการโครงการของตน

ในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจำเป็นต้องมีการนำทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มาใช้เป็นปัจจัยในการผลิตทั้งสิ้น ในการใช้ทรัพยากรดังกล่าวหากใช้โดยปราศจากความระมัดระวังหรือปราศจากการวางแผนที่ดีพอย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมได้ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) เป็นมาตรการประการหนึ่งที่ถูกคิดค้นขึ้นเพื่อควบคุมผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเหล่านั้น โดยกำหนดให้เจ้าของโครงการหรือกิจกรรมบางประเภทต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะดำเนินการตามโครงการหรือกิจการดังกล่าวนั้น โดยจะต้องศึกษาถึงความเป็นไปได้และความจำเป็นของโครงการหรือกิจการนั้น ๆ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพและชีวภาพในระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อสุขภาพ อนามัย ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของมนุษย์¹

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การคาดการณ์และการประเมินผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบของโครงการก่อนที่จะมีการริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งเป็นการคาดการณ์และประเมินผลกระทบที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมในทุก ๆ ด้านในบริเวณพื้นที่ตั้งของโครงการและบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงโดยรอบโครงการ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางด้านทรัพยากรกายภาพ ชีวภาพ ด้านทรัพยากรนิเวศวิทยา ด้านคุณค่าต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่า ผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจจะได้พิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลกระทบของโครงการหรือกิจกรรมที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะทำการอนุมัติให้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามที่มีผู้ขออนุญาตดำเนินการนั้น ๆ เพื่อที่จะได้หาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ตั้งของโครงการและบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงโดยรอบโครงการอีกด้วย

¹อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์, กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2549), หน้า 205.

2. หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment) โดยการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น พบว่ามีหลักกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวข้องอยู่ 2 ฉบับ ได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 46 ถึง มาตรา 51

ในส่วนของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 12 มาตรา 67 วรรคแรกนั้นเป็นการให้สิทธิแก่ปัจเจกบุคคลทั่วไปในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และการมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสิทธิในการมีส่วนร่วมกับชุมชนและรัฐในการบำรุงรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมและพิทักษ์สิทธิดังกล่าวไว้ สิทธิในมาตรานี้มีพัฒนาการมาจากแนวความคิดในเรื่องสิทธิในคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ว่า “มนุษย์นั้นมีสิทธิพื้นฐานในธรรมชาติที่ได้คุณภาพ ในแสงแดดที่ระยิบระยับ ในน้ำและอากาศที่บริสุทธิ์ ในธรรมชาติ ป่าเขาที่สวยงามและหลากหลาย”² กล่าวคือ บุคคลทุกคนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมกับชุมชนและรัฐในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้สิทธิในสิ่งแวดล้อมเป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่จะสามารถอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ดี บุคคลทุกคนจึงควรที่จะปกป้อง รักษา หรือมีสิทธิที่จะป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพื่อที่ตนจะได้อยู่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่ดี

สำหรับบทบัญญัติมาตรา 67 วรรคสองนั้นจะเป็นการกล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. ต้องมีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชน และ
2. ต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และ
3. ต้องให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม

กล่าวคือ การดำเนินโครงการพัฒนาใด ๆ นั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนในพื้นที่บริเวณโดยรอบของโครงการจึงจำเป็นต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยจะต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

² แก้วสรร อดิโพธิ, สัมมนาเชิงปฏิบัติการ “สิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญแปลงแนวคิดสู่ปฏิบัติ” (กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2541), หน้า 29.

ก่อน การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีแนวคิดมาจากหลักการป้องกันล่วงหน้าซึ่งถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการคาดการณ์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม และสามารถช่วยในการป้องกัน และบรรเทาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น ในปัจจุบันนี้การที่จะพิจารณาว่าโครงการหรือกิจกรรมใดเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67 บรรคสองหรือไม่นั้น ให้พิจารณาจากประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ.2553 และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 โดยมีประเภทของโครงการหรือกิจการทั้งสิ้น 11 ประเภท

สำหรับกรณีโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นั้น มาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 47 มาตรา 48 และมาตรา 49 ซึ่งในปัจจุบันได้มีประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2555 กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้ทั้งสิ้น 35 ประเภทด้วยกัน

3. วิเคราะห์ปัญหาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม: กรณีโครงการที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนี้ ผู้เขียนจะแยกพิจารณาออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน กล่าวคือ กรณีโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนหนึ่งกับกรณีโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 อีกส่วนหนึ่ง

สำหรับกรณีโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพนั้น ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67 วรรคสองใช้คำว่า “กิจกรรม” แต่เมื่อพิจารณาจากประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2553 นั้นใช้คำว่า “กิจการ” ในที่นี้ผู้เขียนจะใช้คำว่า “กิจกรรม” เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67 วรรคสอง สำหรับกรณีโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงนั้นมีปัญหาสำคัญ 4 ประการดังที่จะได้กล่าวดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดนิยามของคำว่า “รุนแรง” เมื่อพิจารณาจากประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2553 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยการออกประกาศฉบับที่ 2 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 จากประกาศฉบับนี้พบว่า มีการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงจำนวนทั้งสิ้น 11 ประเภทโครงการ และมีการกำหนดนิยามของคำว่า “อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น” และคำนิยามของคำว่า “สารก่อมะเร็ง” ไว้เท่านั้น ซึ่งเห็นว่ายังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ขอบเขตคำนิยามที่แน่ชัดว่าอย่างไรถึงจะเรียกว่า โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง จะใช้หลักใดมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดขอบเขตคำนิยามของคำว่าโครงการหรือกิจกรรมรุนแรง โครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ จะต้องมีลักษณะเช่นใด ต้องมีขอบเขต

ของความรุนแรงขนาดเท่าใดถึงจะเรียกว่ามีความรุนแรงจำเป็นที่จะต้องมีความรุนแรงเป็นอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่สามารถกลับคืนสู่สภาพเดิมได้จนก่อให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง หรือว่ามีความรุนแรงเพียงเล็กน้อยต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถึงจะเรียกโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ว่าโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง

2. ปัญหาความไม่ครอบคลุมของการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง เมื่อพิจารณาจากประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2553 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยการออกประกาศฉบับที่ 2 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 แล้ว พบว่าจากการออกประกาศฉบับดังกล่าวออกมาโดยกำหนดให้มีประเภทของโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้ง 11 ประเภทโครงการนี้ เห็นว่ายังไม่ครอบคลุมถึงโครงการหรือกิจกรรมประเภทอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่โครงการหรือกิจการเหล่านั้นประชาชนในชุมชนบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่โครงการเหล่านั้นเห็นว่าเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตตามปกติสุขของประชาชนเหล่านั้น เช่น โครงการเหมืองแร่โปแตช โครงการเหมืองทองคำ โครงการขุดสำรวจน้ำมันหรือปิโตรเลียม โครงการทำเหมืองหิน เป็นต้น ซึ่งเมื่อไม่ถือว่าเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามมาตรา 67 วรรคสอง จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในบริเวณพื้นที่ใกล้โครงการกับเจ้าของโครงการ

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2552 ข้อ 1.2 มีหลักการว่า

“โครงการหรือกิจการใดซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแต่งตั้ง วินิจฉัยภายใน 30 วันหลังจากได้รับข้อร้องเรียนว่าโครงการหรือกิจการดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ก็จำเป็นต้องมีการดำเนินการตามมาตรา 67 วรรคสอง โดยจะต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีการประเมินผลกระทบ

ด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชนมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าวด้วย”³

กล่าวคือ แม้ว่าโครงการหรือกิจกรรมนั้นจะไม่เข้าข่ายในโครงการหรือกิจกรรมทั้ง 11 ประเภทโครงการตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ตาม แต่ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในชุมชนนั้นก็ยังสามารถยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการวินิจฉัยเพื่อให้คณะกรรมการวินิจฉัยว่าโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงหรือไม่ ซึ่งต่อมาคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมได้มีมติให้ยกเลิกหลักการข้อ 1.2 ดังกล่าวนี้

การที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมมีมติให้ยกเลิกหลักการข้อ 1.2 นี้ เห็นได้ว่าเป็นการปิดช่องทางไม่ให้ภาคประชาชนมีสิทธิที่จะร้องเรียนว่าตนได้รับผลกระทบจากการที่มีโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวมาตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนของตน เป็นการตัดโอกาสไม่ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๆ ที่ตนเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการที่มีโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวมาตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนของตน นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่ามาตรา 67 วรรคสองแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นี้บัญญัติไว้อยู่ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 12 ว่าด้วยเรื่องสิทธิชุมชน จึงเห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยหากชุมชนใดเห็นว่าโครงการหรือกิจกรรมใดถ้ามีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้นแล้วชุมชนนั้นจะได้รับผลกระทบจากการที่มีโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวมาตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนของตน แม้โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวนั้นจะไม่เข้า 11 ประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามที่กล่าวไว้ข้างต้นก็ตาม ก็เห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีสิทธิเบื้องต้นในการกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงได้เนื่องจากบทบัญญัติตามมาตรานี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิชุมชนจึงควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

3. ปัญหาการจัดตั้งองค์การอิสระ ตั้งแต่กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีผลใช้บังคับ โครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพนั้นยังคงดำเนินโครงการต่อไปอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะบรรดาโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการตามมาตรา 67 วรรคสองอย่างครบถ้วนโดยยังไม่มียุติการอิสระมาทำหน้าที่ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินโครงการ

³“ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2552,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 126 ตอนพิเศษ 188 ง (29 สิงหาคม 2552): 2.

หรือกิจกรรมดังกล่าว จนกระทั่งเมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2552 ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้ระงับการดำเนินโครงการบางโครงการที่เห็นว่าอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 592/2552 หลังจากนั้นต่อมาได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานการให้ความเห็นขององค์การอิสระในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2553 และได้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศจัดตั้งองค์การอิสระเพื่อตั้งคณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ลงวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2553 เนื่องจากรยังไม่มี การจัดตั้งองค์การอิสระตามร่างพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีและประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับดังกล่าวเพื่อช่วยเร่งคลี่คลายปัญหาในพื้นที่อุตสาหกรรมมาบตาพุดจังหวัดระยองเพื่อไม่ให้ภาคเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรมของประเทศหยุดชะงักและได้รับความเสียหายจากการที่ยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพขึ้นใช้บังคับอย่างเป็นทางการ

เห็นได้ว่า การออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีและประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับดังกล่าวเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของฝ่ายบริหาร เป็นการการจัดตั้งองค์การอิสระเฉพาะกาลเพื่อให้มีคณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมาทำหน้าที่ในการให้ความเห็นประกอบการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงในพื้นที่นิคมมาบตาพุดจังหวัดระยองเพื่อให้โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวสามารถดำเนินการต่อไปได้ ถือเป็นองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดั่งขึ้นมาเพียงชั่วคราวในการช่วยคลี่คลายปัญหาในพื้นที่อุตสาหกรรมมาบตาพุดเท่านั้น

4. ปัญหาการให้ความเห็นขององค์การอิสระ กรณีโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพกรณีโครงการของรัฐ รัฐวิสาหกิจ โครงการร่วมกับเอกชน ซึ่งต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และกรณีโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ กรณีโครงการที่ต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการและโครงการที่ไม่ต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี กรณีโครงการหรือกิจกรรมทั้งสองกรณีนั้นองค์การอิสระมีหน้าที่เพียงแต่ให้ความเห็นประกอบต่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หลังจากที่มีคณะกรรมการผู้ชำนาญการได้พิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเสร็จเรียบร้อยแล้วเท่านั้น ถือว่าเป็นการให้ความเห็นที่ไม่มีผลอย่างใดต่อการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื่องจากได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยคณะกรรมการผู้ชำนาญการมาแล้วองค์การอิสระไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆในขั้นตอนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าว หากกำหนดให้องค์การอิสระมีหน้าที่แค่เพียงให้ความเห็นประกอบแล้ว ก็เห็นว่าองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนี้จะไม่มีบทบาทในการให้ความคุ้มครองสิทธิชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งเห็นว่า

องค์การอิสระนี้ควรจะเข้าไปมีส่วนในการพิจารณาตัดสินใจว่าควรจะให้มีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงหรือไม่ ไม่ใช่เพียงแค่ให้ความเห็นประกอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้วเท่านั้น

ต่อไปนี้จะเป็นการกล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 อีกกรณีหนึ่ง

1. ปัญหาความซ้ำซ้อนของโครงการที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67 วรรคสองนั้นจะต้องมีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โครงการหรือกิจกรรมประเภทใดบ้างที่ถือเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ซึ่งจะต้องมีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นไปตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2553 โดยนิคมอุตสาหกรรมนั้นถือว่าเป็นประเภทของโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในลำดับที่ 3 ตามประกาศฉบับนี้

ตามปัญหากรณีความซ้ำซ้อนของโครงการที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยนิคมอุตสาหกรรม ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กรณีจึงมีปัญหาว่า หากโครงการหรือกิจการที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมดังกล่าวเป็นโครงการหรือกิจการที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเช่นกัน การกำหนดให้เจ้าของโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่และก่อให้เกิดภาระแก่เจ้าของโครงการหรือกิจกรรมมากเกินไปหรือไม่ เห็นว่า ตามประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฉบับนี้⁴ ได้กำหนดว่า

⁴“ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2553,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 104 ง (31 สิงหาคม 2553): 34.

1. โครงการประเภตนิกมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิกมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิกมอุตสาหกรรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีซึ่งเป็นประเภทโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามลำดับที่ 4 หรืออุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็ก ซึ่งเป็นประเภทโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามลำดับที่ 5.1 หรือ 5.2 มากกว่า 1 โรงงานขึ้นไป

2. โครงการประเภตนิกมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิกมอุตสาหกรรมที่มีการขยายพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีซึ่งเป็นประเภทโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามลำดับที่ 4 หรืออุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็กซึ่งเป็นประเภทโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามลำดับที่ 5.1 หรือ 5.2

หากโครงการดังกล่าวเข้าข่ายกรณีข้อ 1 หรือ ข้อ 2 แล้ว ให้เป็นภาระหน้าที่ของนิกมอุตสาหกรรมที่จะต้องจัดให้มีการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเมื่อพิจารณาจากหลักการและเหตุผลในการออกประกาศฉบับนี้แล้วพบว่าทั้งโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและโรงงานอุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็กทั้งสองประเภทโครงการนั้นเป็นโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว หากมีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสองประเภทดังกล่าวมากกว่า 1 โรงงานขึ้นไปตั้งอยู่ในนิกมอุตสาหกรรมหรือมีการขยายพื้นที่ของโรงงานทั้งสองประเภทดังกล่าว กฎหมายจึงกำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ของนิกมอุตสาหกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเนื่องจากจะได้ไม่เกิดปัญหาการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมซ้ำซ้อนกัน และไม่เกิดปัญหาการมองไม่เห็นภาพรวมของผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโรงงานแต่ละแห่งที่มีต่อนิกมอุตสาหกรรมนั้น ๆ โดยให้โรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีหรือโรงงานอุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็กดังกล่าว ไม่ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอีก จะได้ไม่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่ทำให้สิ้นเปลืองเวลาไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ประกอบการมากเกินไปในการเสียค่าใช้จ่ายในจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แต่หากกรณีดังกล่าวมีโรงงานอุตสาหกรรม ปิโตรเคมีหรือโรงงานอุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็กเพียงโรงงานเดียวในนิกมอุตสาหกรรมนั้น กฎหมายกำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ของเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีหรือเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็กที่จะต้องเป็นผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

แต่หากพิจารณาถึงกรณีโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นโครงการหรือกิจการที่ไม่ใช่โครงการหรือกิจการรุกรานนั้นการที่จะพิจารณาว่าโครงการหรือกิจการใดเป็นโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่นั้นให้พิจารณาตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทและขนาดของ

โครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2555 โดยนิคมอุตสาหกรรมนั้นถือว่าเป็นประเภทของโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในลำดับที่ 4 ตามประกาศฉบับนี้

เมื่อพิจารณาจากประกาศฉบับนี้แล้วพบว่าหากว่ามีโครงการหรือกิจการใดเป็นโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศฉบับนี้ เช่น อุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ อุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยเคมีโดยกระบวนการทางเคมี อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม เป็นต้น แล้วโครงการหรือกิจการดังกล่าวไปตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นประเภทของโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในลำดับที่ 4 ตามประกาศฉบับนี้ เห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ซ้ำซ้อนกัน กรณีโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นโครงการหรือกิจการที่ไม่ใช่โครงการหรือกิจการรุนแรงตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 นี้ไม่มีกฎหมายกำหนดเอาไว้เหมือนกรณีประเภทของโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ว่าหากมีประเภทโครงการอุตสาหกรรมใดที่ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่แล้วมากกว่า 1 โรงงานขึ้นไปในนิคมอุตสาหกรรมนั้น หรือมีการขยายพื้นที่ของโครงการอุตสาหกรรมที่ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่แล้วนั้น กฎหมายกำหนดให้การนิคมอุตสาหกรรมเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแต่เพียงฝ่ายเดียว จึงเห็นว่าทั้งการนิคมอุตสาหกรรมและเจ้าของโครงการหรือกิจการที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นประเภทของโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วยกันทั้งสองฝ่าย ดังนั้นกรณีนี้จึงเห็นว่าเป็นการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ซ้ำซ้อนกัน ทำให้เสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย ก่อให้เกิดภาระแก่เจ้าของโครงการเกินสมควร

2. ปัญหาความไม่ชัดเจนของกฎหมายในการกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจการ อาคาร ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2555⁵ ซึ่งประกาศฉบับนี้ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 46

⁵“ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2555,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง (20 มิถุนายน 2555): 1.

มาตรา 47 มาตรา 48 มาตรา 49 และมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาตินั้น ได้กำหนดให้ประเภทของกิจการอาคารที่ตั้งริมแม่น้ำ ฝั่งทะเล ทะเลสาบ หรือชายหาด หรือที่อยู่ใกล้หรือในอุทยานแห่งชาติ หรืออุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นบริเวณที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่มีความสูงตั้งแต่ 23 เมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังคาเดียวกันตั้งแต่ 10,000 ตารางเมตรขึ้นไป ซึ่งเป็นกิจการลำดับที่ 27 ตามประกาศฉบับนี้จะต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เห็นว่า อาคารที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องเป็นอาคารที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ฝั่งทะเล ทะเลสาบ หรือชายหาด หรือเป็นอาคารที่อยู่ใกล้อุทยานแห่งชาติ หรืออุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นบริเวณที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยไม่มีกฎหมายกำหนดว่าอาคารนั้นจะต้องอยู่ริมแม่น้ำ ฝั่งทะเล ทะเลสาบ หรือชายหาดเป็นระยะทางเท่าใด ไม่มีกฎหมายกำหนดว่าอาคารนั้นจะต้องเป็นอาคารที่อยู่ใกล้อุทยานแห่งชาติ หรืออุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นบริเวณที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นระยะทางเท่าใด จึงเป็นปัญหาในการตีความของเจ้าของกิจการประเภทอาคารว่าอาคารของตนนั้นเข้าข่ายที่จะต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่ซึ่งเจ้าของกิจการก็จะเห็นว่าแม้ว่าอาคารของตนจะเป็นอาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 23.00 เมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังคาเดียวกันตั้งแต่ 10,000 ตารางเมตรขึ้นไปก็ตาม แต่อาคารของตนนั้นก็ยังไม่ได้ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ริมฝั่งทะเล ริมทะเลสาบ หรือริมชายหาด หรืออาคารของตนนั้นไม่ได้ตั้งอยู่ใกล้อุทยานแห่งชาติ หรือใกล้อุทยานประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นบริเวณที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงทำให้ไม่จำเป็นต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3. ปัญหาการหลีกเลี่ยงไม่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันนี้มีความพยายามของเจ้าของโครงการที่พยายามจะหลีกเลี่ยงการไม่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยการลดขนาดของโครงการลงมาเพียงเล็กน้อย เพื่อให้ไม่ถึงขนาดของโครงการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ผลคือทำให้เจ้าของโครงการนั้น ๆ ไม่จำเป็นต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเนื่องจากโครงการของตนไม่ถึงขนาดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ส่งผลให้ประชาชนไม่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมจากการที่มีโครงการหรือกิจการต่าง ๆ มาตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนของตน เช่น โครงการอาคารอยู่อาศัยรวมตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 80 ห้องขึ้นไปหรือมีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 4,000 ตารางเมตรขึ้นไป เป็นโครงการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แต่เจ้าของโครงการอาจลดจำนวนห้องพักลงเหลือแค่ 79 ห้องหรือมีพื้นที่ใช้สอยต่ำกว่า 4,000 ตารางเมตรเล็กน้อย ซึ่งถือว่าไม่เข้าข่ายตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้เคยมีผู้เสนอแนวความคิดเอาไว้ว่าหากโครงการอาคารอยู่อาศัย

รวมหรือคอนโดมิเนียมนี้สร้างจำนวนห้องพักไม่ถึง 80 ห้อง ให้เจ้าของโครงการทุกโครงการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environmental Examination: IEE) กรณีดังกล่าวนี้ผู้เขียนไม่เห็นด้วยเนื่องจากหากกำหนดให้โครงการอาคารอยู่อาศัยรวมตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือคอนโดมิเนียมที่มีขนาดห้องพักไม่ถึง 80 ห้อง ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นทั้งหมดทุกโครงการแล้วก็เห็นว่าจะเป็นการสร้างภาระหน้าที่ให้แก่หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากเกินไปเนื่องจากจะต้องมีหน้าที่ในการพิจารณาโครงการอาคารอยู่อาศัยรวมที่มีขนาดห้องพักไม่ถึง 80 ห้องทุกโครงการที่กำลังจะสร้างขึ้นทั่วประเทศ อีกทั้งยังต้องพิจารณาโครงการหรือกิจการประเภทอื่นๆที่เจ้าของโครงการพยายามหลีกเลี่ยงโดยลดขนาดให้ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย ผู้เขียนเห็นว่าหากโครงการอาคารอยู่อาศัยรวมโครงการใดที่กำลังจะสร้างขึ้นมีจำนวนห้องพักไม่ถึง 80 ห้องแล้ว ประชาชนในชุมชนบริเวณนั้นๆเห็นว่าการก่อสร้างอาคารอยู่อาศัยรวมดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อการดำเนินวิถีชีวิตตามปกติสุขของตน ควรเปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย คณะบุคคล หรือองค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน มีสิทธิที่จะร้องเรียนต่อคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนเพื่อให้พิจารณาโครงการเป็นรายละเอียดโครงการไปว่า โครงการใดบ้างสมควรที่จะจัดให้มีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับใดทั้งนี้ถือว่าเป็นไปตามหลักการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation Principle) ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 85 (5) ที่กำหนดว่า รัฐต้องส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยเห็นว่าในเบื้องต้นนี้คณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนดังกล่าวอาจให้มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ก่อนแล้วหากพิจารณาแล้วได้ความว่าโครงการดังกล่าวที่กำลังจะก่อสร้างขึ้นนี้จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณโดยรอบโครงการเป็นอย่างมาก ก็ให้เจ้าของโครงการดังกล่าวจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) เติมรูปแบบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนดังกล่าวนี้ผู้เขียนเห็นว่าควรเป็นคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนชุดเดียวกันกับคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนสำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทวิเคราะห์กรณีโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามปัญหาข้อ 2 ดังที่กล่าวมาแล้ว

4. ข้อเสนอแนะ สำหรับกรณีโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงนั้นมีข้อเสนอแนะดังที่จะได้กล่าวดังต่อไปนี้

1. ควรมีการกำหนดขอบเขตคำนิยามของคำว่า “โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง” เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความว่าโครงการหรือกิจกรรมใดเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพหรือไม่ เห็นว่าควรพิจารณาถึงความรุนแรงของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรุนแรงของโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย อนามัยของประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่โดยรอบของโครงการ พิจารณาถึงระยะทางใกล้ไกลระหว่างชุมชนกับพื้นที่ตั้งโครงการ รวมทั้งพิจารณาถึงประเภทของโครงการ ขนาดของโครงการ และพื้นที่ตั้งของโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วย

2. ควรที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนเพื่อที่คณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนจะได้พิจารณาว่าโครงการหรือกิจกรรมใดเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพหรือไม่ และเห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนให้ชัดเจนด้วยว่ามีอำนาจหน้าที่และมีคุณสมบัติอย่างไร

3. ควรมีการผลักดันให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพโดยเร็ว เพื่อให้มีการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพแบบถาวร ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ โดยองค์การอิสระนั้นจะต้องมีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นกลาง สามารถให้ความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ไม่มีการครอบงำจากหน่วยงานภาครัฐ

4. ควรจะให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนี้เข้าไปมีส่วนในการพิจารณาตัดสินใจว่าควรจะให้มีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงหรือไม่ โดยให้เข้าไปมีส่วนในการพิจารณาว่าโครงการหรือกิจกรรมใดอาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงหรือไม่ในขั้นตอนของการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วย ไม่ใช่ทำหน้าที่เพียงแค่ให้ความเห็นประกอบต่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

สำหรับโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 นั้น มีข้อเสนอแนะดังที่จะได้กล่าวดังต่อไปนี้

1. ควรมีการแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนของโครงการที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการแก้ไขกฎหมายตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติเรื่องกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิด

ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2553 และแก้ไขกฎหมายตามตามประกาศกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและ แนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2555 เพื่อให้โครงการหรือกิจการที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีที่มีโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านั้นมากกว่า 1 โรงงานขึ้นไปตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมหรือมีการขยายพื้นที่ของโรงงานดังกล่าวให้มีแนวทางปฏิบัติในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่ซ้ำซ้อนต่อกันโดยเห็นว่าควรให้มีการแก้ไขกฎหมายตามประกาศทั้งสองฉบับนี้เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. ควรกำหนดระยะทางที่แน่นอนชัดเจนว่าอาคารที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำฝิ่งทะเล ทะเลสาบ หรือ ชายหาดนั้น ต้องมีระยะทางเท่าใดถึงจะเรียกว่าตั้งอยู่ริมแม่น้ำฝิ่งทะเล ทะเลสาบ หรือชายหาด หรืออาคารนั้นอยู่ใกล้อุทยานแห่งชาติหรืออุทยานประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นบริเวณที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะทางเท่าใดเพื่อให้เกิดความชัดเจนไม่เป็นปัญหาในการตีความกฎหมายอีกต่อไป

3. หากเจ้าของโครงการหรือกิจการนั้นๆหลีกเลี่ยงไม่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ควรเปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย คณะบุคคล หรือองค์กรเอกชน ที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีสิทธิที่จะร้องเรียนต่อคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนเพื่อให้พิจารณาโครงการเป็นรายละเอียดเฉพาะโครงการไปว่าโครงการใดบ้างสมควรที่จะจัดให้มีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับใดซึ่งผู้เขียนเห็นว่าคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนนี้ควรเป็นคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนชุดเดียวกันกับคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนว่าโครงการหรือกิจการใดเป็นโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพหรือไม่

บรรณานุกรม

แก้วสรร อติโพธิ. สัมมนาเชิงปฏิบัติการ สิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญแปลงแนวคิดสู่ปฏิบัติ.
กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2541.
อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนัก
พิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2549.